

Lyndon B. Johnson és a Great Society

OTDK dolgozat

Jelige: BRZ350

2023.01.09

Tartalom

Miért pont Lyndon B. Johnson?	3
Bevezetés	1
1. Korkép az 1960-as évek Amerikájáról	2
1.1 A polgárjogi mozgalmak hatása a korra	2
1.2 A hidegháború és a vietnámi háború korra tett hatása.....	3
2. A pártok az Egyesült Államokban	5
2.1 A pártok szerepe az 1960-as években	6
3. Ki volt Lyndon B. Johnson?	8
3.1 Fiatal évei	8
3.2 Politikai karrierje.....	9
3.3 Aelnökség	10
4. A Great Society története	16
4.1 A polgári jogok megreformálása.....	18
4.2 A szegénység felszámolása.....	20
4.3 Az oktatás	21
4.4 Egészségügy	23
4.5 Utóhatások	24
5. Johnson elnök és a Great Society viszonya	27
5.1 A szegénység elleni küzdelem, mint ok	28
5.2 A mozgalmak, mint ok	29
Befejezés	31
Irodalomjegyzék	34

Miért pont Lyndon B. Johnson?

Témám kiválasztásának több, különböző oka is volt. Elsősorban ezért választottam ezt a témát, mivel nagyon közel áll hozzám az Egyesült Államok történelme, melyet nagyon régóta figyelemmel kísérek és tanulmányozok. Legfőképpen a 20. század, annak is a második fele nagyon érdekes számomra, mind a történelmi jelentőségű események, mind pedig a politikai történések, és meghatározó reformok végett.

Választásom másik jelentős oka pedig, a polgárjogi mozgalmak voltak. Akár a Malcolm X, akár a Martin Luther King Jr. által vezetett mozgalmakról beszélünk, a létrejöttük, a felépítésük, valamint a törekvéseik és céljaik elérése nagyon érdekes és izgalmas téma, úgy gondolom.

A mostani választásommal pedig, ezt a két dolgot könnyedén ötvözni tudtam, ugyanis a politikai történések és a Great Society dolgozatom fő szálai.

Továbbá pedig nagyon érdekes még számomra dolgozatomban az a kettősség, amely Johnson elnök személyét illeti meg. Egyik oldalról egy konzervatív, rasszista megjegyzéseket gyakran hangoztató elnökről beszélhetünk, míg másik oldalról ő volt az a személy, aki az Egyesült Államok történelmében az egyik legtöbbet tette a kisebbségek felzárkóztatásáért, valamint az afroamerikai polgárok jogaiért.

Bevezetés

Dolgozatomban Lyndon B. Johnstont, a Great Societyt, valamint kapcsolatukat és hatásaikat fogom tanulmányozni és vizsgálni.

Értekezésem első fejezetében az 1960-as évekre jellemző korképet fogom górcső alá venni az Egyesült Államok határain belül. A különböző polgárjogi mozgalmak, illetve a háborús hangulatok is nagy hatással voltak a korra, melyeknek a pontos okait és történéseit fogom részletezni.

Ezt követően, az Egyesült Államokban jelenlévő két legnagyobb, vezető politikai pártnak fogok a történetéről írni, majd pedig az 1960-as években tett szerepvállalásukat és főbb történéseiket fogom vizsgálni.

Lyndon B. Johnson az Egyesült Államok 37. elnöke volt az 1963 és 1969 közötti időszakban. Először Johnson életútját fogom taglalni, egészen fiatalkorától. Ezt követően a politikai pályafutásának vizsgálatával folytatom, melyben karrierje legelejétől kezdve, a kongresszusi szerepén és alelnökségén át egészen elnöksége végéig megismerhetjük a politikai szerepvállalását. Írásomban nagy figyelmet fordítottam Johnson elnök szemléletmódjára, és személyiségére, melyek sokszor nem teljesen egyeztek politikai lépéseivel, persze ez közel sem írható le ennyire egyszerűen.

Miután Johnstont megismertük, áttérek a Great Society, vagy magyarul a Nagyszerű Társadalommal foglalkozó fejezetre. Ebben a részben a Great Societyt, mint programcsomagot fogom darabokra szedni és részletesen megvizsgálni a fontosabb aspektusait. Többnyire előnyei vagy hátrányai voltak többnyire a Great Societynek? Sikeres volt-e egyáltalán? Milyen hatásai voltak? A fejezet második részében, ezekre a kérdésekre fogom keresni és természetesen megadni a választ, melyet rengeteg különböző szempont mentén tanulmányoztam.

A dolgozatom utolsó fejezetéhez érve, a témám központi kérdését fogom feltenni, majd ezt fogom vizsgálni és lezárni, hosszabban kifejtett válasszal.

A felvetésem pedig nem más lesz, minthogy Johnson, egy konzervatív értékeket képviselő elnök, aki híres volt rasszista megnyilvánulásairól, hogyan jutott el odáig, hogy egy olyan programtervezet mellett álljon ki és szavaztasson meg, amely az afroamerikai állampolgárok jogait addig soha nem látott mértékben segítette és reformálta meg.

1. Korkép az 1960-as évek Amerikájáról¹

Általános korszellem az 1960-as években.

A '60-as években több tényező is erősen befolyásolta az Egyesült Államokat és annak lakosságát, ezek ebben az időben már nem csak papír alapon vagy rádiókban jelentek meg, hanem egyre többször a televízióban is, mivel az amerikai állampolgárok jelentős része rendelkezett már ilyen készülékkel.

Fontos tényező volt a hidegháborús politika, illetve emellett a vietnámi háború és az azzal szembeni megítélés is nagy visszhangot kapott. A lakosság nagy része a vietnámi háborúban való szerepvállalás ellen volt, nem szerették volna, ha az Egyesült Államok háborúba kezd.

Az államokban eközben létrejöttek különböző polgárjogi mozgalmak, amelyek leginkább az afroamerikaiak felzárkóztatásáért és egyenlőségükért harcoltak. Ezek a kérdések szintén vegyes érzelmeket váltottak ki mind a politikában, mind a közéletben. Rengetegen támogatták ezeket a mozgalmakat és ezrével mentek tüntetésekre, míg mások egyenesen ellenezték az efféle törekvéseket és nem voltak a változások hívei.

1.1 A polgárjogi mozgalmak hatása a korra

Rengetegen támogatták a feketék felzárkóztatását, míg sokan éppen ez ellen voltak. A Déli államok (amelyekben régen rabszolgákat tartottak jellemzően nagyobb számban, mint máshol) teljesen ellenezték ezeket a polgárjogi törekvéseket. Nem szerettek volna nagy változásokat látni. Ekkoriban megszokott volt a tömegközlekedési eszközökön való bőrszín alapján történő megkülönböztetés. Ez azt jelentette, hogy az afroamerikaiak csak bizonyos buszjáratokon utazhattak, míg a fehér amerikaiak közé nem szállhattak fel. Hasonló drasztikus megkülönböztetéssel szembesülhettek még a kisebbségben lévők a munkahelyeken vagy boltokban, ahol például rendszerint külön, számukra fenntartott mosdót kellett használniuk, hogy itt se keveredjenek akkori felfogás szerint a fehér amerikaiakkal. Egyszóval az amerikai társadalom egy részét ezekben az időkben, jelentős mértékben a rasszizmus jellemezte.

¹ The 1960s History, History.com Editors, History, <https://www.history.com/topics/1960s/1960s-history> (letöltés ideje: 2022.11.12)

²Johnson elnök, aztán a Great Society bejelentésével és megszavaztatásával sok támogatóra és sok ellentámogatóra tett szert. Szenátorok, polgárok és szervezetek álltak ki mellette, míg ugyanígy szenátorok, polgárok és szervezetek fordultak el tőle. Azonban a társadalom jelentős része kiállt Johnson oldalán, valamint a törekvései mellett, melyeket a Great Society kapcsán tett.

1.2 A hidegháború és a vietnámi háború korra tett hatása

Fontos tényező volt a hidegháborús politika, illetve emellett a vietnámi háború és az azzal szembeni megítélés is nagy visszhangot kapott a társadalom különböző rétegeiben.

A hidegháború a Szovjetunió és az Egyesült Államok között zajló fegyverkezés volt, melyről már rengeteget halhattunk korábban. A hidegháború olyan mértékben befolyásolta az Egyesült Államokat, hogy a fegyverkezésre és a különböző fejlesztésekre fordított kiadások megháromszorozódtak az ezt megelőző évek fejlesztési költségeihez képest.

A Vietnámi háború azonban jelentősen nagyobb hangsúllyal volt jelen a társadalomban, így ez nagymértékben határozta meg a korszakot. Háború ellen tiltakozó mozgalmak jöttek létre Amerika szerte, melyek az Egyesült Államok semlegességét és kimaradását akarták elérni a háborúval kapcsolatban. Hatalmas nagy ellentét volt a mozgalmakban résztvevők, valamint a katonai szolgálatot vállaló fiatalok között. A fiatalok egy része a hazaszeretet miatt csatlakozott volna a katonasághoz, míg a fiatalok nagy része szeretett volna teljesen kimaradni a fegyveres összeütközésekből. A háború előrehaladtával azonban az amerikai állampolgárok egyre nagyobb számban fejezték ki ellenérzéseiket, egyre nagyobb hangot adva a háborúellenes hangulatnak.

Az 1960-as években az Egyesült Államok gazdasága a sok és jelentős változás, reform eredményeképp egy előre haladó, sikeres gazdaságként írható le, azonban a Vietnámi háború kitörése lassította a gazdasági növekedés folyamatát, így a háború jelentősen rossz hatással volt a gazdaságra, bár ez nem meglepő, ugyanis egy háborúból manapság, a modern időkben már nem nagyon lehet profitálni, vagy gazdasági fellendüléssel kiszállni.

Az 1960-as évek, főleg az évtized második fele rendkívül polarizált volt politikai szempontból, így nagyon eredményes párbeszédnek, vitának vagy egyezségnek sokkal kevesebb esélye volt létrejönnie, vagy fennmaradnia hosszútávon, mint egy mérsékeltbb politikával rendelkező

² Uo.2

³országban. A polarizált színtéren egyrészt jelen voltak a liberálisabb politikai beállítottsággal rendelkezők, akik érdeemben támogatták a különböző mozgalmakat, az ökológiai tudatosságot, valamint a nemzetközi békét szorgalmazták. A másik részből pedig megemlíthetjük a konzervatívabb politikai nézetekkel rendelkezők oldalát, akik nem csak, hogy nem támogatták, de még ellenezték is a mozgalmakat, továbbá növelték volna a már így is jelentősre duzzadt katonai kiadásokat, valamint a tradicionális értékek megőrzését támogatták az új reformokkal és változásokkal szemben.

³ Uo.2

2. A pártok az Egyesült Államokban⁴

Az USA történelmét tanulmányozva könnyen észrevehetővé válik az a tény, hogy az államokban leginkább két jelentős párt uralja a politika színterét a legnagyobb mértékben. Vannak jelen természetesen más pártok is, azonban azok annyira elenyésző hatalommal rendelkeznek, hogy a versengés már nagyon régóta a Republikánus valamint a Demokrata párt között történik meg, így egymáson kívül nagyon komoly ellenfeleik nincsenek.

A Demokrata Párt az Egyesült Államok két legnagyobb politikai pártjának legrégebbi pártja, melyet 1828-ban alapították meg hivatalosan.

A demokrata pártot ezekben az időkben elválaszthatjuk két hasonló, de valamelyest mégis különböző részre, így ebből következtetve beszélhetünk déli, illetve északi demokratákról.

A 19. század közepén a déli demokraták támogatták a rabszolgotartást, sőt tovább akarták terjeszteni az ország nyugati részére is, ugyanis hatalmas pénzeket tudtak keresni ezen az üzletágon. Azonban ezzel szemben az északi demokraták népszavazással szavaztatták volna meg a rabszolgotartás felszámolását, vagy megtartását, ugyanis érezték, hogy nem teljesen helyes dolog egy, az akkori fejlődő világban rabszolgákat tartani, valamint eladni és venni.

Ez a központi kérdés olyan nagy belső viszályt és vitát szított, hogy a belharc végett az 1860-as elnökválasztást elvesztették a demokraták, mely súlyosan visszavetette a párt befolyását az akkori politikában, melyet azonban a későbbiekben sikeresen helyreállítottak.

⁵A Republikánus pártot 1854-ben hozták létre. A két legnagyobb amerikai politikai párt közül, ez a fiatalabb párt. A republikánus párt története a demokrata párt történetével szorosan összefügg. A versengés a két nagy párt között a mai napig nagymértékben meghatározza az USA belpolitikai történéseit.

⁴ Democratic Party, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica,
<https://www.britannica.com/topic/Democratic-Party> (letöltés ideje: 2022.10.11)

Republican Party, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica,
<https://www.britannica.com/topic/Republican-Party> (letöltés ideje: 2022.10.11)

⁶A Republikánus pártot a demokraták egy része, a Whigek és más politikusok hozták létre, miután kiváltak az akkori Demokrata pártból, ugyanis új nézeteket kezdtek el vallani, melyek jelentősen több reformmal és újításokkal teli amerikát hoztak volna el az akkori kornak.

A republikánus párt a Demokrata párttal ellentétben a rabszolgaság felszámolását sürgette, mintsem annak kiterjesztését. Az összeszedettségüknek és a demokrata pártbéli viszályoknak köszönhetően pedig, az 1860-as választás könnyen megnyerték Abraham Lincoln jelöltségével, aki azóta is az Egyesült Államok valaha volt, egyik legemlékezetesebb elnökeként van számon tartva.

2.1 A pártok szerepe az 1960-as években

A '60-as években a Republikánus Párt valamint a Demokrata Párt voltak a két legnagyobb pártja az államoknak. Felváltva versengtek egymással mind politikai kérdésekben, mind pedig az elnökjelöltségi kampányok keretein belül.

A Republikánusok ebben az időben egy konzervatívabb álláspontot képviseltek, mind a gazdasági mind a társadalmi kérdésekben. A párt a külpolitikai kérdésekre hevesebben reagált és sokkal inkább a keményebb álláspontot képviselte, mint a demokraták, illetve a diplomáciában is jelentősen zárkózottabbak voltak.

Ezzel szemben a Demokrata párt egy sokkalta progresszívebb álláspontot testesített meg. A demokraták jelentős mértékben támogatták a szociális ügyeket és a különböző társadalmat érintő kérdésekben, legyen az a vietnámi háború, vagy akár a polgárjogi mozgalmak is a reformok, újítások mellett álltak ki a republikánusokkal szemben.

Ezekből is látszik, hogy a két párt szerepe jelentős mértékben változott az évek során. Politikai identitásuk, vagy nézeteik pedig elkezdtek megváltozni, illetve felcserélődni. Például korábban a Demokraták egy konzervatívabb állásponttal rendelkeztek, azonban ez láthatóan megváltozott a progresszív, újításokra törekvő, liberálisabb politikai ideológiának köszönhetően.

A republikánus pártnál pedig ennek pont az ellenkezője történt meg, ugyanis ők egy előrehaladó, liberálisabb szellemiséggel rendelkeztek, majd innen kezdtek el átformálódni egy olyan politikai párttá, amely sokkalta inkább a konzervatív értékeket képviselte.

Az 1960-as évek tehát jelentős mértékben változtatták meg az amerikai vezető pártokat, valamint azok összetételét és ideológiáját. Az sem volt ritka, hogy egyes pártok képviselői,

⁶ Uo.5

⁷vagy tagjai úgymond, átigazoltak a másik párthoz, ugyanis ideológiájukat és szemléletvilágukat ott tudták sokkal jobban érvényesíteni vagy kamatoztatni.

A 1960-as években az elnökök jelentősen a Demokrata pártból kerültek ki. John F. Kennedyt 1961-ben választották az USA elnökévé, majd 1963-as meggyilkolása után Lyndon B. Johnson 1963-ban váltotta őt az elnöki tisztségben, aki 1969-ig töltötte be ezt a szerepet. Ezt követően egy Republikánus jelöltet, Richard Nixont választották az USA elnökévé 1969-ben.

⁷ Uo.5

3. Ki volt Lyndon B. Johnson?⁸

3.1 Fiatal évei

Lyndon B. Johnson, teljes nevén Lyndon Baines Johnson 1908. augusztus 27.-én látta meg a napvilágot a Közép-Texasban, Gillespie megyében, nem messze Johnson City-től.

Johnson elsőszülött gyermek volt négy testvére mellett, így gyakran segédkezett édesanyjának a testvérei nevelésében, vagy felügyeletében, amikor szülei dolgoztak.

Édesapja, Sam Ealy Johnson Jr. volt, aki a Texasi képviselőház egyik tagjaként dolgozott, valamint üzletemberként is tevékenykedett. Édesanyja, Josheps Baines állami törvényhozó lánya volt, Rebekah Baines Johnson.

Annak ellenére azonban, hogy édesanyja jó családból származott és édesapja is üzletember, valamit képviselő volt, az anyagi helyzetük nem mindig volt kielégítő. Mi több, gyakran kellett nélkülöznie a családnak és eléggé nehezen oldották meg az anyagi gondjaikat. Ennek a kíméletlen anyagi helyzetnek, leginkább édesapja bebukott és vesztes gyapotspekulációja volt a felelőse, mely következtében a félretett pénzüket elbukták, sőt hitelbe is keveredtek.

Johnson, amikor 1924-ben elvégezte a középiskolai tanulmányait nem tanult tovább egyből, hanem rengeteg alkalmi munkát vállalt az elkövetkezendő években. Ennek oka a családja segítése és fenntartása volt, ugyanis annyira mélyponton voltak, hogy évek kellettek ahhoz, mire újra talpra tudtak állni és normális életkörülményeket tudhattak magukénak.

1928-ban azonban jelentkezett egyetemre és folytatta tanulmányait a Southwest Texas State Teachers College-ban, amelyet ma Texasi Állami Egyetemnek neveznek. Az itt eltöltött évei alatt tanulmányait jó eredménnyel folytatta, melynek végül egy tanári diploma lett a gyümölcse.

⁸ The Secrets of Lyndon Johnson's Archives, Robert A. Caro, The New Yorker, <https://www.newyorker.com/magazine/2019/01/28/the-secrets-of-lyndon-johnsons-archives?src=longreads> (letöltés ideje: 2022.09.18)

The years of Lyndon Johnson, Robert A. Caro

Lyndon Johnson was a civil rights hero. But also a racist, Adam Serwer, MSNBC, <https://www.msnbc.com/msnbc/lyndon-johnson-civil-rights-racism-msna305591> (letöltés ideje: 2022.09.22)

Amerika legfontosabb egyenjogúsági törvényét egy rasszista elnök írta alá, Tóth Csaba Tibor, MÉRCE, <https://merce.hu/2020/07/03/amerika-legfontosabb-egyenjogusagi-torvenyet-egy-rasszista-elnok-irta-ala/> (letöltés ideje: 2022.09.25)

Lyndon B. Johnson president of United States, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Lyndon-B-Johnson> (letöltés ideje: 2022.10.02)

⁹Az egyetem elvégzését és diplomájának megszerzését követően életében újra találkozott a szegénységgel és a nélkülözéssel, azonban már más oldalról, mint a korábbiakban. Jelen esetben ugyanis elkezdett mexikói származású diákokat oktatni Cortulla városában. Egy olyan iskolában kezdett oktatni, amelyben többnyire bevándorlók és a különböző kisebbségek tagjai jártak. Rendszerint ezeknek a gyermekeknek az anyagi helyzetük rendkívül rossz volt és az akkori szegénységi küszöb alatt éltek. A diákok életkörülményei jelentős mértékben befolyásolták Johnson gondolkodását és nagyon nagy benyomást tettek rá.

3.2 Politikai karrierje

Az egyetem befejezése után Johnson egy rövid ideig tanárként dolgozott, majd segédkezett a demokrata színekben induló Richard Kleberg kongresszusi kampányában. Annyira sikeres lett a kampány, hogy Kleberg megszerezte a kongresszusi széket és magával vitte Johnstont is Washingtonba, aki ezen túl a törvényhozó asszisztenseként folytatta pályafutását. Johnson így testközelből ismerhette meg és tanulmányozhatta a kongresszust és annak működését teljes egészében.

Ezt követően, 1934-ben Összeházasodott szerelmével Lady Bird Johnson-al, akivel nagyon boldog házasságban éltek, és egészen Johnson haláláig alkottak egy párt.

Johnson élete Washingtonban is kezdett kibontakozni, pályája pedig egyre inkább felfelé ívelt. 1935 és 1937 között, két éven át a National Youth Administration igazgatói tisztségét töltötte be, majd ezt követően kampányolt és indult a képviselőházban a New Deal politika támogatójaként, melyet sikeresen meg is nyert.

A második világháborúban parancsnok helyettesként szolgált a haditengerészetnél 6 hónapon keresztül, 1941-1942-ben.

A világháború után további sikerek koronázták a politikai előremenetelét, ugyanis 1948-ban szenátusi tagnak is megválasztották. Érdemes kiemelni, hogy ő lett a szenátusban a valaha volt legfiatalabb Kisebbségi Vezető, mindez pedig 1953-ban történt. Ezt követően, 1954-ben, amikor a demokraták többséget szereztek, akkor többségi vezetővé is vált.

1960-ban az elnökjelöltségért folyó szavazáson is elindult Johnson. Szeretett volna ő lenni a demokraták elnökjelöltje, így képviselve a párt, az emberek és a saját érdekeit. Azonban a

⁹ Uo.8

¹⁰kiválasztási folyamatok során, John F. Kennedy fölénybe került, így ő lett a demokrata párt elnökjelölje.

Érdekes volt rengeteg ember számára az, hogy Kennedy az alelnök jelöltnek Johnsont kérte fel. Azonban utólagosan úgy látszik, hogy ez volt a megfelelő döntés, hiszen az 1961-es választást Kennedy elnök nyerte meg és így, Johnson is győzedelmeskedett, mint alelnök. A küzdelem azonban nagyon szoros volt, ugyanis Kennedy a szavazatok 49.7%-át szerezte meg, míg ellenfele a republikánus színekben induló Richard Nixon a szavazatok 49.5%-át birtokolta. Ez a szoros eredmény azért is érdekes, mivel Kennedy úgy maradt meg a köztudatban, mint egy olyan elnök, aki az amerikai szavazók jelentős többségének támogatottságával rendelkezett, már a választások idején is, azonban látható, hogy ez nem teljesen így történt a valóságban.

3.3 Alelnökség

Johnson alelnökként nem pont azt érte el, amit szeretett volna, azonban vitathatatlan az, hogy így is az egyik legbefolyásosabb tisztségbe került a politikai, hatalmi színtéren. Persze, volt egy elég nagy hiányérzete, ugyanis azt vélte, hogy nem kapja meg igazán azt a mozgásteret, amelyet szeretne magának, valamint a kongresszusban megszerzett hosszú évek tapasztalatait sem tudta úgy kamatoztatni, hasznosítani, ahogyan azt ő szeretne volna az alelnöki tisztség keretein belül. Meg volt egyszerűen győződve arról, hogy Kennedy elnök az ügyek, történések, valamint a fontos ügyek túlnyomó részében teljesen figyelmen kívül hagyja őt.

Egyfajta kisebbségi komplexustól is szenvedett Johnson, amelyet a Kennedyek csak még inkább felerősítettek benne, a jóképű megjelenésük, gazdag családjuk és városiasságuk miatt. Johnson sokszor nem érezte jól magát abból adódóan, hogy egy vidéki és szegény Texasi családból származott. Sokszor hangoztatta azt is, hogy az az átká, hogy az ország rossz feléből érkezett és emiatt őt sokszor valamilyen szinten hátrányok érik és nehezebb ugyanazt a népszerűséget vagy elfogadást elérnie, mint egy Kennedynek például. Johnsonnak ugye a közép-texasi származásával és szegény családi hátterével ellentétben ugyanis, Kennedy Massachusettsből származott, egy igen jelentős vagyonnal rendelkező családból, mely tekintéllyel is rendelkezett abban az időben az Egyesült Államokban.

Rengeteg elemző és politológus szerint Johnson politikai előmenetelének valószínűleg az alelnökség lett volna a kiteljesedése és a csúcsa, mellyel teljes mértékben egyetértek. Ugyanis olyan megosztó személy volt, hogy nagy valószínűséggel elnöknek sosem választották volna

¹⁰ Uo.8

¹¹meg. Azonban a történések átírták ezt a dolgot olyan mértékben, hogy Johnson hamarosan az Egyesült Államok elnöki székében találhatta magát.

3.4 Elnökként

1963. november 22.-én meggyilkolták John F. Kennedy elnököt, a világsajtó ezzel a hírral volt tele és Amerikában sem tudtak másról beszélni az emberek. Ezt követően az elnöki poszt betöltésre várt, és az erre következő és jogosult személy nem más volt, mint az alelnök, aki történetesen maga Johnson volt.

A merényletet követően Johnsonnak le kellett tennie az elnöki esküjét, így 1963. november 22.-től Lyndon B. Johnson lett az Egyesült Államok 36. elnöke. Érdekes megemlíteni, hogy az esküt Johnson az elnöki repülőgép fedélzetén tette le, Kennedy, volt elnök koporsója mellett. Az új elnök, Johnson személyében igyekezett megőrizni a higgadságot az Egyesült Államokban, és megkezdte tevékenységeit, hogy minden ugyanabban a rendben és ütemben folytatódjon tovább, mint korábban. Nehéz időszak volt ez mindenki számára, azonban Johnson helytállt. November vége felé már Kennedy törvényhozási napirendjének elfogadtatásán dolgozott. Különösen fontos volt számára a polgárjogi törvénytervezet, mely a szegénység felszámolása mellett, az oktatást, az egészségügyet is segítette volna, valamint az összes, akkoriban létező, vélt faji alapon történő megkülönböztetést is eltörölte volna, így egy olyan újkort hozott volna el az Egyesült Államok történetében, melyre korábban még nem igazán volt példa.

Az 1964-es amerikai elnökválasztáson Johnson jelentős többséggel nyert, a szavazatok 61.1%-ával továbbra is megtartotta az elnöki tisztségét. Ellenfele pedig Barry Goldwater volt. Fontos megemlíteni, hogy az 1820-as elnökválasztás óta a voksok legnagyobb részét szerezte meg Johnson, így történt, hogy egészen a mai napig bezárólag az egyik legelsőbb többséggel sikerült elnökválasztást nyernie. Mindezt egy olyan szegény családból származó embernek, akiről korábban senki nem hitte volna, hogy képes lenne elnökként elvezetni egy országot. Programjában rendkívül fontos pont volt a Great Society tervezeteinek megvalósítása, illetve a Vietnámi háborúból való kimaradás. Az előbbivel való terveit és ígéreteit, szépen sorban meg is valósította, melynek eredményeit a későbbiekben fogom vizsgálni. Több száz emberrel találkozott, tárgyalt és egyezkedett annak érdekében, hogy a Great Society egy valóban megvalósuló programcsomag legyen, és ne csak egy elméleti síkon létező ígéret, vagy tervezet.

¹¹ Uo.8

Ennek meg is lett az eredménye, így Johnson elnökként megkezdte a szegénységgel szembeni harcot, valamint a társadalom kisebbségi csoportjainak jogait is helyreállította.

A vietnámi háborúval kapcsolatos ígéreteit azonban nem sikerült betartania. A következőkben ezt fogom taglalni.

3.5 Vietnámi háború¹²

A vietnámi háború 1955. november 1-től – 1975. április 30-ig tartott.

Az 1964-es elnökválasztáson Johnson egy olyan demokrata elnökjelöltként mutatkozott be, aki nemcsak, hogy elkerülné a háborút és törekedne a békére, de teljesen kis is maradna belőle.

Ez ellenfeléről, a republikánus színekben induló Barry Goldwater-ről azonban nem volt elmondható, Goldwater drasztikus hibát vétve egy riportban azt is megemlítette, hogy taktikai atomcsapást mérne az ellenséges utánpótlási vonalakra. Ez a kijelentés pedig csak tovább rontotta a megítélését és esélyeit, így ez is hozzásegítette Johnsont az jelentős győzelemhez.

Augusztus másodikán 1964-ben, azonban Észak-Vietnámi hajók elvileg minden provokáció nélkül támadtak meg amerikai felségjelzéssel rendelkező rombolókat egy torpedótámadás keretein belül a Vietnámi-öbölben, melyre Johnsonnak válaszcsepással kellett válaszolnia.

Az incidensre reagálva tehát, Johnson bombázásokat rendelt el olyan létesítményekre és támaszpontokra, melyek az Észak-Vietnámi haditengerészet fontos pontjai voltak. A válaszcsepás után egy televíziós beszédben mondta el, hogy az Egyesült Államok még mindig nem szeretne jobban belebonyolódni a háborúba és ez csak egy elrettentő viszontválasz volt az amerikai hajókat ért torpedócsapásokra, melyeket a Vietnámiak hajtottak végre.

A történések után kettő nappal a Kongresszus hatalmas fölénnel megszavazta a Vietnámi-öbölről szóló határozatot, amely lényegében Johnsont feljogosította a fegyveres erők visszaszorítására, ellentámadásokra. A határozat fő célja a további agresszió megakadályozása lett volna, azonban ez a későbbiekben nem pontosan így alakult sajnos.

¹² Vietnamese War Timeline, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica

<https://www.britannica.com/summary/Vietnam-War-Timeline> (letöltés ideje: 2022.10.05)

Lyndon Johnson and Vietnam, Fredrik Logevall, Presidential Studies Quarterly Vol. 34, No.1, Going to War (Mar., 2004), pp. 100-112 (13 oldal), <https://www.jstor.org/stable/24915871> (letöltés ideje: 2022.10.29)

Vietnam and the 1964 Election: A Defense Of Lyndon Johnson, Mitchell Lerner, Presidential Studies Quarterly Vol. 25, No 4, Perceptions of the Presidency (Fall, 1995), pp. 751-766 (16 oldal),

<https://www.jstor.org/stable/27551510> (letöltés ideje: 2022.11.02)

A döntés után Johnson nem nagyon állt kamerák elé, és nem beszélt arról nyilvánosan, hogy melyik oldal mit és miért tett, gondolva itt a Vietnámiakra, illetve az Egyesült Államokra.

A választási kampányában Johnson egyik fő ígérete volt, hogy nem bővíti tovább az amerikai katonák létszámát Vietnámban, azonban ennek éppen az ellenkezője történt, ugyanis az amerikai csapatok növelése mellett Johnson a küldetésüket is kiterjesztette.

1965-ben a Viet Kong gerillák rajtaütöttek és megtámadtak egy az USA-nak fontos támaszpontot Pleikuban. Ez olyan jelentős támadásnak számított, hogy nem lehetett szó nélkül¹³ hagyni. Ezt követően tehát Johnson, elindította a Hömpölygő Mennydörgés hadműveletet (Operation Rolling Thunder), amely nagyszámú és nagy erejű bombatámadások sorozata volt a vietnámi utánpótlások megsemmisítése céljából. Ez a hadművelet viszonylag sikeresen zárult.

A támadássorozat mellett pedig további, 3500 főt számláló tengerészgyalogos egységet vezényeltek Da Nang határváros megvédésére, így még tovább növelve a katonai jelenlétet.

Majd ezt követően Júliusban még további, 50 ezer katonával növelték az USA katonai jelenlétét, majd az év végére az amerikai katonák létszáma elérte a 182 ezer főt. Az ezt követő kettő évben, ez a helyzet csak tovább rosszabbodott, ugyanis 1968-ban már több mint 550 ezer amerikai katona teljesített szolgálatot Vietnám különböző területein.

Johnson támogatottsága a döntések és az események után jelentősen csökkenni kezdett. Az sem segített a választói és támogatói megtartásában, hogy 1967 utolsó hónapjaira a harcok következtében elhunyt amerikai katonák száma elérte, majd átlépte az 500 főt heti szinten.

Pénzügyileg sem volt éppen jövedelmező a háború, a harcokra, fegyverekre és katonákra elköltött 25 milliárd dollár után. Ez rengeteg pénzt vont el a Great Society programtól és jelentősen növelte az inflációt az Egyesült Államokban, mely gazdasági lassulással is járt.

1965 után rengeteg tüntetés és demonstráció történt az USA különböző részein. A diáktüntetések nagyon nagy jelentőséget kaptak ez időben, ebben a társadalmi és katonai problémában is. Egyre több ember állt ki nyíltan a vietnámi konfliktussal szemben.

1967-re pedig nagyfokú háborúellenes hangulat állt be a társadalomban, melyet csak tovább erősített az, hogy 1968-ban rengeteg politikus, valamint még a korábban Johnson háborús szerepvállalását támogató személyek is szorgalmazták a háború mihamarabbi rendezését tárgyalásokkal. Fontos ugyanis megemlíteni, hogy ezeket a katonai döntéseket nem Johnson

¹³ Uo.12

¹⁴hozta meg magában, hanem rengeteg tanácsadó, szakember, parancsok tanácsa alapján jöttek létre ezek a döntések olyan formában, amelyben ezeket ma fel tudjuk idézni.

1967 után Johnson támogatottsága drasztikusan zuhanni kezdett, majd újabb és újabb mélypontokat élt meg, amelynek következményeképpen a Fehér Ház az elnök utazásait és megjelenéseit is jelentős mértékben korlátozta, a még több tüntetés, valamint a közvélemény hangulata és álláspontja végett. Johnson az elnökként eltöltött utolsó hónapjaiban már meg sem jelent a nyilvánosság előtt, és beszédeket sem tartott.

3.6 Johnson összefoglaló

Johnson élete rendkívül változatos volt. Egy szegény, közép-texasi családból eljutott odáig, hogy az Egyesült Államok elnöke legyen. Életét végigkísérte a szegénység, a nélkülözés. Kezdetben a saját bőrén tapasztaltak miatt, majd pedig az ezek elleni felszámolási küzdelem végett, melyek a Great Society törekvéseiben, majd megvalósításában mutatkoztak meg. Az utókor a sok jó cselekedete ellenére, mégis nagyon vegyesen vélekedik személyéről.

Úgy emlékeznek rá, mint az elnökre, aki kirobbantotta a Vietnámi háborút és belesodorta Amerikát, nem pedig úgy, mint az elnökre, aki az egyik legtöbbet tett a kisebbségekért, a szegény rétegekért, valamint a társadalom megreformálásáért. Hiába nyerte meg az 1964-es elnökválasztást az egyik valaha volt legnagyobb többséggel az Egyesült Államok történetében, az emberek nem emlékeznek rá egy olyan elnökként, aki nagyon népszerű lett volna. Talán ez a média hibája is, ugyanis Johnsonnal ellentétben, aki valóban nagy támogatottságnak örvendett a maga idejében, inkább Kennedyre emlékeznek az emberek népszerű politikusként. Pedig az 1961-es elnökválasztás rendkívül szoros eredményeket hozott.

1968-ban jött el Johnson politikai mélypontja, ugyanis a Vietnámi háború hatalmas belpolitikai feszültségeket szült. Ebben az évben Johnson bejelentést tett arra vonatkozóan, hogy nem fog újra indulni az elnökválasztáson, mely teljes mértékben érthető volt, ugyanis az emberek elfordultak tőle.

Miután 1969-ben átadta helyét utódjának, Richard Nixonnak elvonult a nyilvánosságtól és visszafogottan élt Texasban az LBJ ranchen, mely egy saját farmja volt egy, a nyilvánosságtól valamelyest elzárt területen,

¹⁴ Uo.12

¹⁵Végül 1973. január 22-én érte utol a halál, ugyanis szívroham következtében hunyt el otthonában a feleségével az oldalán, mindössze 64 éves korában.

Johnsonra azonban senki sem úgy emlékszik, mint az elnök, aki megreformálta az Egyesült Államokat, annak intézményrendszereit, aki küzdött a szegénység ellen és aki megteremtette a jogi egyenlőséget, hanem egy olyan elnökként maradt meg az utókornak, aki kirobbantott a Vietnámi háborút. Ennek az egyik oka nyilván a háborús politika, amit Johnson folytatott. De fontos szempont még, hogy ebből a korszakból inkább Kennedyre emlékeznek az emberek, aki azonban kevesebb népszerűségnek örvendett, mint ahogy azt már korábban is írtam. Johnsonra az emberek a Black Lives Matter (BLM) 2013-as megalapulása után kezdet el újra beszélni, és valójában az emlékezetbe is inkább az elmúlt pár év történései során került be újra. A mai polgári jogokért, vagy egyenlőségért küzdő szervezetek ugyanis Johnstont tekintik valamilyen értelemben a törekvéseik előfutárjának, vagy megalapozójának.

Lényegében Johnson az elnökségi ciklusának letöltése után a valaha volt egyik legnépszerűtlenebb elnökként távozott Washingtonból. Mindezt annak ellenére, hogy senki nem foglalkozott többen a polgárjogokkal és senki nem támogatta tőle jobban a kisebbségeket Abraham Lincoln elnöksége óta.

¹⁵ Uo.12

4. A Great Society története¹⁶

A Great Society, vagy magyarul „Nagyszerű társadalom” az Egyesült Államokban létrejövő programcsomag és jogszabályok összessége volt, amelyet Lyndon B. Johnson vitt sikerre, 1964 és 1965 között. A program legfőbb céljai a szegénység „eltörlése”, a faji egyenlőtlenségek csökkentése, illetve az egészségügy és az oktatás megreformálása volt. Ezek mellett pedig megreformálta és segítette a környezetvédelemmel kapcsolatos intézkedéseket, valamint törvényeket, illetve a bevándorlási politikát is megváltoztatta. Összeségében tehát, egy teljesen új, a társadalmat valamint az intézményrendszereket jelentős mértékben megváltoztató és megújító programtervezetként vonult be a köztudatba, mely mellett Johnson teljesen kiállt. A sikerességéről eltérőek a vélemények, azonban a következőkben erre is ki fogok térni, a Great Society megismerésének és eredményességének vizsgálata során.

Lyndon B. Johnson először, hivatalosan a Michigani Egyetemen tartott beszédében mutatta be és indította el a Great Society (magyarul Nagyszerű Társadalom) névre hallgató programcsomagját. Ami a kitűzött célok, törekvések végett túlszárnyalta a Franklin Rooseveltnévéhez fűződő „New Deal” is. A New Deal az 1930-as években létrejövő csomag volt az amerikai kormány részéről, melyet a gazdaság válság kezelésére vezettek be. A program célkitűzése az állampolgárok megsegítése a munkakeresésben, a fogyasztás mértékének növelése, illetve a gazdaság fellendítése és újraindítása volt.

A Great Society a New Deal-el szemben az 1960-as években jött létre, melynek célja számos társadalmi reform létrehozása volt. A két program közötti talán legnagyobb eltérés, vagy ¹⁷ellentét tisztán láthatóan az volt, hogy a New Deal konkrétan egy gazdasági válság

¹⁶ Evaluating the success of the Great Society, The Washington Post, <https://www.washingtonpost.com/wp-srv/special/national/great-society-at-50/> (letöltés ideje: 2022.10.15)

The Great Society at 50, Karen Tumulty, The Washington Post, <https://www.washingtonpost.com/sf/national/2014/05/17/the-great-society-at-50/> (letöltés ideje: 2022.10.15)

Great Society Speech, Eric C. Sands, Teaching American History, <https://teachingamericanhistory.org/document/great-society-speech-2/> (letöltés ideje: 2022.10.16)

Medicare and Medicaid, David M. Mazie, Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Medicare-United-States-health-insurance/Medicaid> (letöltés ideje: 2022.10.20)

The Great Society Did Succeed, Sar A. Levitan and Robert Taggart, Political Science Quarterly Vol. 91, No. 4 (Winter, 1976-1977), pp. 601-618 (18 oldal), <https://www.jstor.org/stable/24915871> (letöltés ideje: 2022.10.27)

¹⁸mérséklésére és kezelésére fókuszált, míg a Great Society a különböző társadalmi újításokra összpontosult.

A Great Society a sikerei nagyobb részét, és eredményeit az 1965 és 1967 között zajló 89. kongresszus ülésezései alatt érte el, ugyanis ekkor szavazták meg a legtöbb törvényt.

Rengetegen ezt tartják az Egyesült Államok történelmének legeredményesebb és legtermékenyebb törvényhozási időszakának, üléseinek, ugyanis hatalmas változásokat hoztak el az Egyesült Államok és a társadalom számára is.

Johnson javaslata és tervezete alapján a kongresszus közel 200 új törvényt hozott meg és adott ki a polgári jogok védelme érdekében. Ilyenek voltak többek között a civil jogok, a szavazati jog, a Medicare, Medicaid, a városok felújítása, fejlesztése, ételjegyek.

Ennél a programtervezetnél beszélhetünk az első széleskörűen megvalósított szövetségi beruházásokról is az oktatási rendszerben. Egyfajta oktatási reformról is beszélhetünk.

Továbbá könnyítették és segítették a különböző etnikai csoportoknak a bevándorlását az Egyesült Államokba. Ugyanis gyakran előforduló jelenségnek számított az, hogy valamely kisebbséghez tartozó személyek vagy családok bevándorlási kérelmének vizsgálata vagy felülbírálata jelentősen több időbe került, mint például egy fehér emberének. Azonban az elhúzott időkereten felül, sokkal több mindennek kellett megfelelniük ezeknek az embereknek, több mindent kellett úgymond bizonyítaniuk, persze még ekkor sem volt biztos, hogy bevándorolhatnak-e az Államokba. Ebből is láthatjuk, hogy még a bevándorlásnál is rengeteg rasszista és előítélettel teli személlyel és elírással, szabállyal találkozhattak a kisebbségek ezekben az időkben. Továbbá a Great Society keretében létrehozták az Office of Refugee Resettlement-et, melynek a feladata az volt, hogy segítse a menekülteket és más bevándorlókat az Egyesült Államokban való beilleszkedésben, egyfajta integrációs program keretein belül. Ezenkívül pedig a Great Society-vel bevezetették a "Voting Rights Act" törvényt is, amely lehetővé tette a bevándorlók számára is, hogy ugyanúgy részt vegyenek a választásokon, mint azok az állampolgárok, akik az Egyesült Államokban születtek. Továbbá bevezetették a "Civil Rights Act" törvényt is, amely azt tette lehetővé a bevándorlók számára, hogy egyenlő bánásmódban részesüljenek. Johnson elnök 1965. Október 3-án a Szabadság-szobor lábánál írta alá a bevándorlási törvényt. Ez a törvény eltörölte azt az 1924 óta fennálló tételt, amely eredményeképpen egyes európai országokból érkező bevándorlókat előnyben részesítettek.

¹⁸ Uo.16

Johnson elmondta továbbá, hogy ez a rendszer megsértette az amerikai demokráciának az alapelvét. Ez a változás a továbbiakban hozzájárult ahhoz, hogy elkezdett növekedni a bevándorlók száma Afrikából, Ázsiából, illetve a világ számos más szegletéből is.

Ezen felül, nagyon jelentős szempont volt még a környezetvédelem kérdése. Több olyan intézkedést is alkalmaztak, amelyeknek a célkitűzése a környezetvédelmi intézkedések megreformálása és előre mozdítása volt. Létrehozták például az Egyesült Államok Környezetvédelmi Hivását (Environmental Protection Agency, EPA), amelynek a feladata a környezet védelmének növelése volt. Továbbiakban bevezették a Clean Air Actot is, amely a légszennyezést mérsékelte és szabályozta, valamint a Clean Water Actot, amely a vízszennyezés elleni küzdelemben jelentett tekintélyes előrelépést. Emellett pedig több olyan törvényt is bevezettek, melyeknek a célja az volt, hogy megóvják a természeti értékeket, ilyen például a Wild and Scenic Rivers Act, amely a folyók és védett vizek védelmét helyezte előtérbe.

4.1 A polgári jogok megreformálása¹⁹

Lyndon B. Johnson 1964. július 2-án írta alá a polgárjogi törvényt, amit ma az „1964-es polgárjogi törvény” néven ismerünk, ez a törvény jelentős változásokat hozott el az államokban.

Johnson egyik fontos kijelentése volt az, amikor egy beszédében elmondta, hisznek abban, hogy minden ember egyenlőnek teremtett. Valamint minden embert egyenlő jogok illetnek meg.

Az 1964-es polgárjogi törvény szigorúan tiltotta az emberek faji alapon, bőrszín, vallás, nemzetiség, nem alapján történő pozitív vagy negatív megkülönböztetését.

Szintén július 2-án létrehozták az Egyenlő Foglalkoztatási Esélyek Bizottságát (Equal Employment Opportunity Commission). A bizottság segítségével a főügyész eljárásokat tudott

¹⁹ Voting Rights Act, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica, <https://www.britannica.com/event/Voting-Rights-Act> (letöltés ideje: 2022.11.04)
Voting Rights Act of 1965, History.com Editors, History, <https://www.history.com/topics/black-history/voting-rights-act> (letöltés ideje: 2022.11.06)
The Civil Rights Movement and the Right to Vote: Black Protest, Segregationist Violence and the Audience, Wayne A. Santoro, Social Forces Vol. 86, No. 4 (Jun. 2008), pp. 1391-1414 (24 oldal)
<https://www.jstor.org/stable/20430815> (letöltés ideje: 2022.11.03)
Civil Rights Act of 1964, History.com Editors, History, <https://www.history.com/topics/black-history/civil-rights-act> (letöltés ideje: 2022.11.04)

²⁰indítani az olyan munkahelyek és iskolák ellen, amelyek megkülönböztették az ott dolgozó, vagy tanuló személyeket.

A polgárjogi törvénycsomag egyik legnagyobb sikere azonban mindenképpen az 1965-ben megszavazott szavazati jogról szóló törvény volt, mely értelmében senkitől nem vonhatták meg a szavazati jogot, még a legkisebb mértékben sem.

Másik fontos pont volt a törvénycsomagban az 1968-ban beiktatott törvény, amelynek a segítségével a lakhatási kirekesztés kiküszöbölése és megsemmisítése volt a cél. Ugyanis rendre voltak olyan kerületek, lakónegyedek vagy szomszédságok, ahova a polgárjogi törvényeket megelőzően rendszerint a nem fehér amerikaiaknak a telek vagy otthonvásárlás lehetetlen feladat volt. Ha mégis megtörtént egy ilyen ügylet, üzlet akkor pedig jellemzően folyamatos zaklatások, fenyegetések, szélsőséges esetben pedig a kisebbség sérelmére elkövetett tettlegesség is megtörtént, mindaddig, amíg az új tulajdonos el nem költözött, vagy el nem adta otthonát, telkét, üzletét.

A déli államokban, amelyekben jellemzően magasabb volt a rasszizmus aránya és így minden ehhez köthető dolog (nagy részben ennek oka, hogy a déli államok mindig is rabszolgatartó államok voltak, így a faji alapon történő megkülönböztetés mentalitása tovább öröklődött a generációk során is), a polgárjogi törvények előtt egyfajta műveltségi teszthez kötötték a szavazati jogot.

Ez azért volt előnyös az ottani vezetőknek és fehér amerikaiaknak, mivel főként az afroamerikaiak és más kisebbségek számára az oktatás nehezen elérhető, és abban az esetben, ha hozzáférhető is volt, sokkal rosszabb minőségű és színvonalú volt, mint a többségnek. Ebből következik, hogy az általános műveltségük és tudásuk sem volt olyan szintű, mint a hátrányosan nem megkülönböztetett polgároké. Számukra ez által egy ilyen jellegű műveltségi teszt kitöltése sok esetben kudarcra volt ítélve, így ezzel együttvéve a szavazási lehetőségük is.

A tesztek eltörlése után az afroamerikai szavazók aránya a déli államokban 67%-al növekedett meg 1964-es és 1968-as választások közt.

²⁰ Uo.16/18

4.2 A szegénység felszámolása

A szegénység felszámolásának alapját, a gazdasági lehetőségekről szóló törvényt Johnson elnök 1964. augusztus 20-án írta alá.

²¹Az Egyesült Államokban a szegényebb társadalmi csoportok, a mélyszegénységben és nyomorban élők jelentős részét afroamerikaiak és más, kisebbségben lévő rasszok tették ki. Azok az emberek, akik ezekhez a csoportokhoz tartoztak, lényegesen nehezebben tudtak beilleszkedni a társadalomba, már csak annak révén is, hogy rasszuk vagy vallásuk miatt jelentős hátrányból indultak. Ezek mellett pedig a közoktatásba való bekerülése, majd aztán bent maradás is nehézségekkel járt. Az egyik legnagyobb elszegényedési ok azonban a munkanélküliség, vagy az alulfizetett, megterhelő állások is lehettek.

Létrehoztak egy „Gazdasági Esélyteremtési Irodát” (Office of Economic Opportunity) azzal a célzattal, hogy összehangolja és irányítsa az oktatási, foglalkoztatási és képzési programokat.

A szegény rétegek megsegítése és a szegénység felszámolásának lépései elképesztő ütemben felgyorsultak. 1965 és 1968 között például a nélkülözőknek szánt támogatásokat és kiadásokat 100%-al megemelték, így lényegében megduplázták a korábbi összegeket és erőforrásokat, melyeket a nélkülözők kaptak.

Ennek eredményeképpen 10 év leforgása alatt a szegénységi küszöb mértéke alatt lévő amerikai polgárok arányát 12 százalékra redukálták, azt ezt megelőző 20 százalékról, amely jelentős csökkenést jelent.

1965-ben meghoztak egy úgynevezett Appalache-i regionális fejlesztési törvényt, amelynek a célja az Egyesült Államok keleti részén fekvő Appalachia régió felzárkóztatása volt. Ugyanis hatalmas gondokkal lehetett ott szembesülni, ebben a régióban volt az egyik legnagyobb az elszegényesedés és a nélkülözők aránya. Emellé természetesen társult a meglehetősen rossz oktatás és a megfelelő munkalehetőségek hiánya is. A lakosságnak az egyharmada a szegénységi küszöb alatt élt, és a lakosság másik, kétharmada sem éppen kimagasló anyagi körülményekről számolt be.

A törvény megszavazásával megkezdődött a szegényebb réteg felzárkóztatása. Elkezdődtek különböző ipari fejlesztések, mely munkaerőigénnyel párosult, hogy tudjanak megfelelő minőségű és legfőképpen megfelelő mennyiségű munkahelyet biztosítani a lakosság számára.

²¹ Uo.16/18

²²Az oktatási rendszer is reformokon esett át, elkezdtek fejleszteni az intézményeket, illetve az ott oktatókat is programok keretein belül készítették fel a változásokra, továbbá iskolákat hoztak létre azokon a területeken, ahol korábban nem voltak még.

Az egészségügy is jelentős támogatásokat kapott a térségben, a kórházakat fejlesztették, több lehetőséget hoztak létre az ott élők ellátására.

Ezek mellett természetesen kellő figyelmet és energiát fordítottak az infrastruktúra, a távközlés, az energia, az autópályák fejlesztésére és létrehozására, ugyanis normális úthálózat nélkül, hiába épültek új iskolák, ha a diákok nem tudtak volna eljutni oda. Valamit az úthálózatok és utak minősége sem volt éppen a legmegfelelőbb, így mindenki számára előrelépés volt ezek fejlesztése.

A Gazdasági Esélyteremtési Irodát, amely a szegénység elleni háborúnak az anyahajója volt, 1981-ben bezárták és megszüntették.

4.3 Az oktatás

Az egyik legfontosabb pont a szegénység arányának csökkentése érdekében az oktatás kérdése volt. Sok helyen ugyanis nem voltak olyan oktatási intézmények, melyek megfelelő körülmények között, eredményes és színvonalas oktatást nyújtottak volna. Egyes régiókban pedig iskolák sem voltak, melyek csak még jobban megnehezítették az iskolázottságot. Rengeteg nélkülöző gyermek iskolába sem tudott járni, a tanítatással járó költségek végett. Számukra így sokkal nehezebb volt kitörni, illetve érvényesülni a hétköznapi életben, mint a tanult társaiknak.

Ebben a helyzetben pedig mielőbbi és drasztikus változásokra volt szükség. Így történt, hogy Johnson elnök 1965. április 11-én aláírta régi tanárnője, Kate Deadrich Loney jelenlétében az általános, illetve középfokú oktatási törvényt (Elementary and Secondary Education Act) a Johnson Cityben lévő Junction School előtt, amelynek Johnson elnök is a tanulója volt gyermekkorában.

A törvény 1.3 milliárd dollár átcsoportosítását és elköltését tette lehetővé az oktatás segítése érdekében, melyet nagyrészt iskolák építésére, vagy korszerűsítésére, felújítására használtak fel.

²² Uo.16/18

²³A törvény meghozása után elsősorban azokat az iskolai körzeteket kezdték el megsegíteni és támogatni, amelyekben a legnagyobb aránnyal fordultak elő alacsony jövedelemmel rendelkező, rászoruló családok, annak érdekében, hogy mihamarabb nagy változásokat helyezzenek kilátásba.

Johnson az ott előadott beszédében elmondta, hogy azért is fontos számára az oktatás kiterjesztése, mivel egy bérlő gazdálkodó fiaként tudja azt, hogy az oktatás az egyetlen, úgymond érvényes útlevél a szegénységből való kitöréshez.

Az április 11-ei aláírás után nagyjából egy hónappal később elindult a Head Start program. Ennek a lényege, hogy a hátrányos helyzetű, nélkülöző gyermekeket „előnyben” részesítsék az első osztályt megelőzően, így segítve őket felzárkózni kortársaikhoz az iskolában.

A Head Start program lényege az volt és az a mai napig, hogy az olyan óvodás korú gyermekeknek, akik rászoruló családból származnak, kielégítse és segítse a szociális, érzelmi, egészségügyi, pszichológiai szükségleteit, illetve segítséget nyújtott terhes nőknek is többen között. A program nagy sikernek bizonyult, ugyanis az 1965-ös indulása óta több mint 32 millió gyermek részére nyújtott segélyeket és segítette ez által a fejlődésüket, tanulmányaikat, alapvető létszükségleteik kielégítését. A program egészen napjainkig sikeresen működik, 2012-ben és 2013-ban például 1.1 millió gyermeket és terhes nőt segített a program.

1965. November 8-án aláírásra került a Felsőoktatási törvény is, amely szintén fontos és nagy változásokat jelentett az amerikai felsőoktatási rendszerben.

A felsőoktatási törvénynek a legfontosabb célja az volt, hogy minél több ember számára elérhetővé tegyék az egyetemeket és főiskolákat különböző ösztöndíjak és kölcsönök révén. Magas összegű támogatást kaptak többek között a korábban külföldön katonai szolgálatot teljesített veteránok, illetve azok is, akik a hadseregben szolgáltak, így tudták fejleszteni magukat és tudásukat a katonai szolgálat ideje alatt is. A sport ösztöndíjakat keretét is növelték, valamint esélyegyenlőségi és különböző tehetséggondozó programokat is létrehoztak azon tanulók, vagy jelentkezők számára, akik hátrányos helyzetűek voltak, azonban elképesztő tanulmányi eredményekkel rendelkeztek. A felső oktatási törvény olyan sikeresen helyt állt az évtizedek alatt, hogy a mai napig köztudatban van és működik. A 2012-2013-as tanévben például a diákok 185 milliárd dolláros támogatásban részesültek.

²³ Uo.16

4.4 Egészségügy

Hatalmas változásokra és reformokra volt szükség az egészségügy területén is. Az egészségügyi²⁴intézmények korszerűsítésén túl rendkívül fontos volt a megfelelő és szakszerű ellátás biztosítása is a különböző kórházakban. Azonban az amerikai egészségügyi rendszer nem ingyenes, így lehetőleg minden állampolgárnak rendelkezni kell egészségbiztosítással, mely sok esetben elég drága, főleg amennyiben az adott személynek volt már korábban balesete vagy nagyobb műtétje, ugyanis ez növeli a későbbiekben a biztosítás díját.

Ezek a biztosítási díjak sokszor nagyon magasak tudnak lenni, így azok a személyek vagy családok, akik szerényebb, vagy éppen nagyon szegény körülmények között élnek, nehezen tudják ezeket kifizetni. Ebből adódóan, minél kevesebb jövedelemmel rendelkezik valaki, annál kisebb az esélye annak, hogy egészségbiztosítással rendelkezik, vagy ha rendelkezik is, az csak bizonyos költséghatárig téríti meg az ellátás költségét. Így ez által adóságba és még rosszabb anyagi helyzetbe kerülnek, nem beszélve azokról, akik nem rendelkeznek ilyen biztosítással és egy esetleges baleset után hatalmas számlát kapnak kézhez. Ezen a helyzeten pedig változtatni kellett, lehetőleg minél hamarabb. Ennek a rendezésére és javítására történt meg a társadalombiztosítási törvény módosítása.

Johnson elnök egy, a Mohambeli Independencben lévő Harry S. Truman könyvtárban megrendezésre került rendezvény keretein belül írta alá a társadalombiztosítási törvény módosítását 1965. Július 30-án. Ez a változás lényegében létrehozta a Medicare és Medicaid programokat. Ez a két terv az alacsony jövedelemmel rendelkező embereket, családokat illetve az időseket, nyugdíjasokat segítette. Lényegében egy megfizethetőbb, támogatásokkal könnyített egészségbiztosítást nyújtott az előbb említettek számára.

Azonban mi is a különbség a Medicare és a Medicaid között?

A Medicare egy olyan szövetségi egészségbiztosítás, amely a 65. életévüket betöltött, vagy ettől idősebb személyeknek, továbbá bizonyos betegségekkel küzdő, vagy fogyatékossgal élő 65 év alattiak számára nyújt biztosítást. 1966-ban nagyjából 19 millió idős ember lett bejegyezve a programba.

A Medicaid pedig ezzel szemben egy olyan közös állami és szövetségi program, amely a különböző egészségügyi költségek rendezését fedezi, olyan emberek számára, akik korlátozott

²⁴ Uo.16

jövedelemmel rendelkeznek és nélkülöznek. A Medicaid sikereit mutatja az is, hogy 1975-re, már hozzávetőlegesen 22 millió személyt segített meg.

4.5 Utóhatások²⁵

A Great Societynek rengeteg különböző utóhatásáról számolhatunk be. A hatások egy része a kezdeti 1964-1970-es időszakban jelentkezett, míg nagyrészüket csak jóval később, az 1970-es, 1980-as, de akár még a jelenlegi 2000-es évek után is érződnek.

Az utóhatásokat két csoportja bonthatjuk, melyek a negatív, valamint a pozitív utóhatások. Azonban megemlítendő, hogy lényegesen több volt az előnyös hozama, mint sem a kedvezőtlen.

A programcsomag megvalósításának kezdeti fázisaiban nagy volt a találgatás arról, hogy vajon milyen következményekkel, hozammal járhat abban az esetben, ha sikeres lesz, vagy akár pont abban az esetben, ha éppen ellenkezőleg, a program sikertelensége történt volna meg.

Amikor pozitív hatásokról beszélünk, a legelső megemlíthető és talán legfontosabb az állampolgárok életszínvonalának emelkedése volt. Egyrészt ezt vizsgálhatjuk gazdasági értelemben, az erősebb dollár, mint fizetőeszköz, illetve a magasabb fizetések vonzatában, melyek emelték a vásárló erőt, és a családok is könnyebben tudták fenntartani magukat. Másrészt megemlítendő az oktatás és az egészségügyi ellátás fejlődése és korszerűsítése. Az oktatási és egészségügyi reformok és programok keretein belül ugyanis, sokkal szélesebb körben elérhetővé váltak ezek az intézmények a polgárok körében, így azok az emberek, akik korábban nem engedhették meg maguknak (vagy nem rendelkeztek megfelelő jogokkal) az oktatást, most magukhoz mérve előnyhöz jutottak.

Megélhetési szempontból továbbá rendkívül lényeges volt a lakhatási lehetőségek bővülése, mely például az 1968-ban megszavazott alkotmányos védelem kiterjesztéséről szóló törvénynek volt egy meghatározó alapja.

Hatalmas változások következtek be továbbá az előítéletek, illetve a rasszizmus elleni küzdelemben is. A csomag sikerességét mutatja az is, hogy az átlag amerikaiak a polgárjogi törvény elfogadását követően sokkal elfogadóbb magatartást mutattak, mint a korábbi időkben. Továbbá a társadalmi egyenlőtlenségeket is sikerült elmozdítani a megfelelő irányba, így sokkal kevesebb embert ért hátrányos megkülönböztetés a bőrszíne, vallása vagy más egyéb tényezők

²⁵ Uo.16

²⁶végett. Nyilván, a tökéletes állapot az lenne, hogy mindenki egyenlőnek tekinti embertársát, így a hátrányos megkülönböztetés fogalma lassan kikopna és ismeretlenné válna az idő múlásával a köznyelvben, azonban ez szinte lehetetlen. Ez persze nem a programcsomag sikertelenségét, hanem a társadalom bizonyos fokú romlottságát jelenti. A megkülönböztetést, így ebben az értelemben mérsékelni és jelentős mértékben visszaszorítani lehet, azonban teljesen eltüntetni valószínűleg sosem leszünk képesek.

Alapvetően meghatározó gazdasági vonzatai is voltak a Great Societynek. Elsősorban jelentős mértékben fokozta a különböző kormányzati költségkereteket és kiadásokat, amelyek így könnyedén az állami szolgáltatások kiterjesztéséhez és bővítéséhez vezettek. A növelések mellett a különböző szolgáltatások minősége is nagy ütemben fejlődött. A gazdasági vonzatok megfigyelésével könnyen észrevehető, hogy az amerikai gazdaság összteljesítménye, GDP-je is növekedésbe kezdett, a gazdasági mutatók javulási folyamata pedig megkezdődött.

Kisebb mértékben ugyan, mint a fentebb felsoroltakat, de a természetvédelmet is érintette a Great Society. A környezeti szennyezést ugyanis mérsékelni és jelentős mértékben csökkenteni próbálták, főleg az 1960-'70-es években újonnan nagysikernek örvendő műanyag termékek és azok eldobálásából fakadó szennyezés miatt. Emellett továbbá a természeti erőforrások megóvását és védelmét is nagymértékben növelték, a környezet megóvása érdekében.

A rengeteg pozitív hatása, és sok előnnyel járó vonzata ellenére a Great Societynek számtalan negatív kritikával is szembe kellett néznie.

Az egyik legjelentősebb ilyen kritika a költségeket érintette. Egy ilyen mértékű, ennyire átfogó programcsomag terveit véghezvinni ugyanis rengeteg pénzbe került, melyet nagy részben az amerikai polgárok, az adófizetők finanszíroztak. Ez rengeteg emberben bizalmi csökkenést eredményezett a kormány felé, mivel az ő pénzük az, amelyet elköltenek. Itt is több csoportról beszélhetünk. Az egyik csoport teljes mértékben támogatta a Great Societyt és nem érdekelte őket, mennyi pénzt emészt ez fel. A másik csoport azokból állt, akik támogatták a programcsomagot, azonban a pénzügyi részét már kevésbé, vagy csak mértéktelenül fogadták el. A harmadik csoport, pedig sem a programok törekvéseit nem támogatta, sem pedig az erre elkülönített pénzüsszeget nem nézte jó szemmel.

Másik fontos negatív hatása volt a Great Societynek sok ember szerint az egyéni szabadságjogokba való beavatkozás. Úgy gondolták, hogy akár a lakhatási törvénnyel, akkor

²⁶ Uo.16

²⁷az egyéni szabadságjogok kiterjesztésével, sok más embernek a szabadságjogát csökkentik. Például egy ingatlanügynök nem értékesíthet házakat csak fehérnek. „De miért ne tehetné meg? Ez egyéni döntés kérdése és nem rasszizmus” - mondták sokan-. Számos hasonló példát fel lehetne hozni ezzel kapcsolatban, azonban a lényege és üzenete minden ugyanez.

Összefoglalva a Great Society kapott negatív kritikákat, azonban sokkal több pozitív hozammal rendelkezett. A számos, különböző területeken elért sikerek, valamint rövid és hosszútávon elkönyvelt eredmények is a program hatékonyságát támasztják alá.

Az Egyesült Államok történetében, így a Great Society tette a legtöbbet az afroamerikai és más kisebbségek jogaiért, jogi egyenlőségéért, valamint a szegénység felszámolásáért, továbbá több különböző társadalmat érintő reformban is élen járt, melyek jelentős részét sikeresen meg is valósították.

²⁷ Uo.16

5. Johnson elnök és a Great Society viszonya²⁸

A dolgozatom legfontosabb kérdése, hogy Johnson elnök a maga szemléletével, látásmódjával hogyan jut el odáig, hogy egy az alapjogokért is küzdő törvénycsomagot sikerre vigyen és támogassa az afroamerikai lakosság, valamint más kisebbségek felzárkóztatását?

Johnson elnök egy hagyományosabb, déli szemléletű, a dolgokhoz kritikusan álló rasszista megnyilvánulásairól is és személyiségéről is híres elnök volt.

Gyakran voltak rasszista megnyilvánulásai, a munkatársai és családja pedig rendszeresen szembesült és találkozott ezekkel. Az elnök munkatársai közül számos személy számolt be olyan esetekről, amikor például Johnson lenézően, vagy kötekedően állt olyan, neki dolgozó emberekhez, akik kisebbséghez vagy más rasszhoz tartozik.

Johnson szerette éreztetni egyes, a Fehér házban dolgozókkal, hogy ők kevesebbet érnek, mint ő. Ez a lenézés persze nem a miatt történt, hogy alacsonyabb beosztásban helyezkedtek el, mint az elnök, hanem kizárólag a bőrszínükre voltak kihegyezve ezek a dolgok. Az afroamerikai sofőrjét is rendszeresen illette rasszista, valamint bántó jelzőkkel. Régi déli szokás szerint például fiúnak, vagy fiúcskának nevezte, melyet korábban a fiatalabb rabszolgákra használtak, mint jelzőt, de a „nigger” szó használatát sem kerülte Johnson.

Viszont akkor, ha ilyen szemlélettel rendelkezett Johnson és ilyen volt a hétköznapiakban, miért pont ő volt az az elnök, aki végig vitt a kongresszuson egy olyan törvénycsomagot, amely korábban soha nem látott mértékben segítette az afroamerikai közösséget, valamint a társadalom más, kisebbségi csoportjainak jogi fejlődését és egyenlőségét?

A kérdést számtalan szempontból is megvizsgálhatjuk. A kutatásom alatt azonban két nagyon fontos olyan ok jött fel újra és újra, amelyek erre a kérdésre valamelyest ténylegesebb válasszal szolgálhatnak. Azonban melyik is ez a két jelentős ok?

²⁸ No Good Choices: LBJ and the Vietnam/Great Society Connection, Francis M. Bator, Diplomatic History, Vol. 32, No. 3 (June 2008), pp. 309-340 (32oldal), <https://www.jstor.org/stable/24915871> (letöltés ideje: 2022.10.25)

²⁹Egyfelől a szegénység elleni küzdelem és a Great Society vizsgálatával adhatunk egy pontosabb választ erre a kérdésre, valamint az akkoriban kibontakozó polgárjogi mozgalmak hatásai is jelentősen befolyásolták Johnson politikai hovatartozását és szerepvállalását.

A dolgozatom további részében ezt a két fontos dolgot fogom megvizsgálni.

5.1 A szegénység elleni küzdelem, mint ok

Johnson egy szegény, nélkülöző családból származott, ahol hamar szembesült azokkal a hátrányokkal vagy nehézségekkel, melyeket a pénz hiánya okozott. Ez az időszak mély nyomott hagyott benne, olyannyira, hogy ezt élete végéig magával hordozta.

Johnson élete során rendszeresen foglalkozott a nélkülözőkkel és a szegénységgel, mint kérdéssel. Mondhatni életútját végigkísérte a rászorulóknak megsegítése és a szegénység elleni harc vagy küzdelem, melyet leginkább elnöki pályafutása során tudott csak igazán kibontakoztatni, ugyanis ekkor rendelkezett mindazokkal a kapcsolatokkal valamint politikai hatalommal, amely jelentős mértékben és átfogóan segítette e törekvéseit.

A Great Society egyik legfontosabb alap tervezete volt a szegénység ellen folytatott harc, mely az évek múlásával és a program előrehaladtával egyre nagyobb sikereknek örvendett.

Az Egyesült Államokban, az 1960-as években a legszegényebb rétegekben élők jelentős része az afroamerikai lakosságból valamint más kisebbségekből tevődött össze. A cél ugye a szegénység felszámolása volt, azonban mivel ezeket a rétegeket a kisebbség tette ki, így velük kellett először foglalkozni. De ezt, hogyan is lehetett megtenni? Például új munkahelyek megteremtésével, vagy az iskolákba való beintegrálással. Azonban ez nem működhetett úgy, hogy például az afroamerikaiak nem rendelkeztek a megfelelő jogokkal ezekhez, nem volt egyszóval jogi egyenlőség egy fehér amerikai és egy fekete amerikai között, amely hatalmas feszültségeket szült, elvégre mindketten ugyanazon ország állampolgárai voltak annyi különbséggel, hogy a bőrszínük nem egyezik, ennek pedig egy megfelelő értékrenddel rendelkező társadalomban nem kellene, hogy egy akadály vagy akár megkülönböztetés forrása legyen. Persze teljesen normális társadalom nem létezik, minden társadalomnak megvannak a saját jellegzetességeik, valamint hibáik. Azonban a tökéletességre törekedni lehet, és ezt tették Johnsonék is a Great Society-n keresztül.

²⁹ Uo.16/27

³⁰A nyomorban élők megsegítéséhez, így mindenképpen szükséges volt tehát az afroamerikai állampolgárok jogainak megreformálása és rendbetétele, melyet különböző törvényjavaslatok elfogadtatásával Johnson elnök sikeresen meg is tett.

Egyfelől ebből a megközelítésből láthatjuk, hogy Johnsonnak valójában sokkal inkább a szegénység felszámolása volt az elsődleges célja, mely megvalósításához a polgári jogok megreformálása is fontos volt.

5.2 A mozgalmak, mint ok

Az 1960-as évek Amerikájában hatalmas szerepe volt, a már korábban említett polgárjogi mozgalmaknak. Gondolhatunk itt a Malcolm X, vagy például a Martin Luther King által szervezett és vezetett mozgalmakra. Semmi mást nem szerettek volna elérni, csak annyit, hogy őket, mint afroamerikai polgárokat is ugyanolyan jogokkal ruházzák fel, és ugyanolyan lehetőségeik legyenek, mint a társadalom nagyobb részének.

Lényegében jogi és esélyegyenlőséget szerettek volna kijárni maguknak. Ezt megfelelően tükrözi, Martin Luther King „I have a dream” (magyarul: Van egy álmom) című beszédéből kiragadott mondat is, melyben elmondja, hogy van egy álma és ez az álom az, hogy a négy kicsi gyermeke egy napon olyan nemzethez tartozzon, ahol nem a bőrszínük, hanem a jellemük alapján lesznek megítélve.

Ezek a mozgalmak olyan nagy volumenűek voltak, hogy egyre több ember csatlakozott a tüntetőkhöz, és lassan az Egyesült Államokban ez egy elkerülhetetlen tevékenységgé nőtte ki magát. Benne volt az újságokban, napi szinten megjelent a hírekben és a rádiókban is rendszeres témaként bontakozott ki.

Ekkora társadalmi és médiafigyelem mellett pedig egyszerűen nem lehetett egy politikusnak, egy elnöknek pedig főleg, figyelmen kívül hagynia ezeket a történéseket. Valamit mindenképpen tenni kellett, a Great Society valamit a polgári jogokkal foglalkozó része erre a kérdésre megfelelő megoldásként szolgáltak. Egyfelől eleget tettek a társadalmi törekvéseknek, másfelől pedig a kormányzat által követett programhoz is hozzátett jelentős mértékben.

Valójában ezekben az időkben, egy elég komoly politikai öngyilkosság lett volna, mind Johnsonnak, mind a Demokrata pártnak, ha nem tesznek eleget a polgárjogi mozgalmak törekvéseinek, így nagyon más választásuk nem volt ebben az esetben. Azonban ez is

³⁰ Uo.16/27

érdekesség, hogy a Demokrata párt, amely valamelyest konzervatívabb beállítódással³¹ rendelkezett, mint republikánusok akkoriban, ilyen mértékben és ütemben létrejövő reformokat vezetett be. De változnak az idők, így lépést kell tartani, melyet a Demokraták hamar felismertek Johnson elnökkel az élen. Johnsonban már fiatal kora óta megvolt az a segítő szándék, amelyet a Great Society megvalósításánál is gyakran láhattunk.

Összeségében tehát, Johnsonnak voltak olyan nézetei, amelyek ma már rasszistának számításának, és habár rendszeresen voltak fajgyűlölő megnyilvánulásai, vitathatatlan azonban, hogy ő is jelentős támogatója volt a civil jogoknak és nagy erőfeszítéseket tett az egyenlőség előmozdítására és a kisebbségi közösségek életének javítására az elnöksége alatt.

³¹ Uo.16/27

Befejezés

Dolgozatomban átfogó képet adtam az Egyesült Államok történeteiről az 1960-as években. Megismerhettük az akkoriorképet, melyet jelentős mértékben a háborúk, a polgárjogi mozgalmak, valamint a Great Society és egyéb politikai, társadalmi változások és reformok befolyásoltak és formáltak az évek során. Láthattuk, hogy milyen hatással vannak emberek tömegei a politikára és annak történeteire, gondolok itt a polgárjogi mozgalmakra és azok számos pozitív hatására, melyek csúcspontja az egyenjogúság megkérdőjelezhetetlenségében merült ki, a Great Societynek és a társadalomnak hála. Ezt követően láthattuk a pártok kialakulását, valamint nagy figyelmet fordítva az 1960-as években vállalt szerepükre is kitértem. Mindkét párt, a Republikánusok és a Demokraták is jelentős alakulásokon mentek keresztül ebben az időszakban, méghozzá olyan mértékben, hogy ezek az akkoriban megtörtént változások egészen napjainkig fennállnak és határozzák meg a pártok személetmódját, működését.

Johnson elnök életútját és politikai pályafutását vizsgálva láthattuk, hogyan is érte el az Egyesült Államok elnöki tisztségét egy szegény családból származó, Közép-Texasi gyermek, aki az idő múlásával és politikai pályájának előrehaladtával olyan ismeretekre és tapasztalásokra tett szert, amelyekre csak kevesek. Ezek mellett pedig egyik legfontosabb dolog volt a szemléletmódja és az egyéni ideológiája, mely néha segítette, néha pedig hátráltatta elnöki feladatai elvégzésében. Azonban összességében sikeres éveket tudhat maga mögött, persze ha az utolsó pár évét nem vesszük figyelembe, amikor is a Vietnámi háborúban való részvételével és az akkori politikai döntéseivel az egyik legnépszerűtlenebb elnökként távozott posztjából, annak ellenére, hogy a választások idején minden idők egyik legelsőpróbb győzelmét tudhatta megáéának.

Ezt követően a Great Society programcsomagot ismerhettük meg, melyet Johnson olyan mértékben támogatott, mint szinte senki más. Nagy nehezen átvitte a kongresszuson a tervezetet, melyet utána szépen sorjában meg is valósított, ezzel pedig megteremtette a valaha volt legjelentősebb változásokat az Egyesült Államokban. Sikeres volt ugyanis mind az oktatás és az egészségügy átalakítása. A Medicaid és a Medicare pedig a mai napig jelentős szerepet játszanak emberek millióinak életében az USA-ban. Az oktatás javításának köszönhetően pedig csökkent az iskolázatlanok száma, így a szegényebb vagy nélkülöző családok gyermekei is jelentősen jobb lehetőségekkel indulhattak neki az életnek. Az egyik legfontosabb része a Great Societynek pedig a kisebbségek integrálásával, jogaikkal és jogi egyenlőségükkel volt

kapcsolatos. Számos olyan törvény született ezekben az időkben, melyek a kisebbségeket segítették. Így történhetett meg az, hogy az 1960-as évek második felére már jogi egyenlőség alakult ki az Egyesült Államok minden polgára között, minden értelemben. A korábban mindennapinak számító szegregált lakónegyedek, elkülönített mosdók, munkahelyek, iskolák a múlt rossz emlékévé váltak. Ezek mind a Great Societynek köszönhetőek, mely egy elképesztően sikeres programként állt helyt az 1960-as években és az azt követő évtizedekben.

Azonban a fő kérdése a dolgozatomnak Johnson személye és a Great Society kapcsolatáról szólt. Ugyanis, amennyiben Johnson egy konzervatív szemléletű elnök volt, gyakran rasszista megjegyzésekkel és megszólalásokkal, miért is támogattott egy olyan programot, ami addig soha nem látott mértékben segítette az afroamerikai közösséget a jogi egyenlőség elérésében? Erre, mint már korábban említettem két nagyon fontos válasz volt. Az egyik alapján, a polgárjogi mozgalmak akkora mértékben voltak jelen, hogy mindenképp tenni kellett valamit ezekkel kapcsolatban, és ennek a tettek pozitív irányba kellett megtörténnie, ugyanis csak azzal lehetett enyhíteni a tüntetők hevét. A másik oldalról pedig Johnson küzdelme a szegénység ellen jelentős volt, hogy az afroamerikai állampolgárokat is segíteni kellett, ugyanis ők voltak a társadalom egyik legszegényebb rétege azokban az időkben, ugyanis a legtöbb oktatási intézményből vagy munkahelyről ki voltak zárva. Azonban az újonnan életbelépő törvények és változások által ezek a problémák megszűntek. Ezekből is látható, hogy a politikában könnyen adódhatnak olyan helyzetek, amikor a korszak, valamint a politikai és társadalmi helyzet felülírja a személyes nézőpontot, melyet ebben az esetben Johnson képviselt, mint az Egyesült Államok elnöke.

Összességében tehát, Johnson elnöknek lehet voltak rasszista megjegyzései és lehet egy nehéztermészetű ember volt, azonban az kétséget kizáró, hogy ő tette valaha az egyik legtöbbet a kisebbségekért és a polgárjogokért az Egyesült Államokban. Időben észrevette a cselekvés szükségességét, és az eredményekből láthatóan e-szerint járt el. Hiába volt egy személyes nézőpontja, a társadalom és a politika felülírta azt, neki pedig ennek eleget kellett tennie, mint elnöknek. Az pedig, hogy a politikai pályafutása csúfosan ért véget a Vietnámi háború miatt és elvesztette támogatóit, már egy más jellegű akadály végkifejletje volt, melyet nem tudott kellőképpen kezelni és rossz döntések sorozatát hozta meg. Azonban az vitathatatlan Johnsonnal kapcsolatban, hogy az elnöksége és az ez alatt meghozott döntéseinek többsége jelentősen előre lendítették az Egyesült Államokat, főleg a társadalmi és szociális, valamint egyéb belpolitikai kérdések tekintetében.

A Great Society pedig összegezve egy nagyon sikeres programcsomag volt, amelynek a hatásai egészen napjainkig kihatnak, ugyanis a legtöbb akkoriban meghozott törvény, rendelet, változás mostanáig él, ezzel segítve emberek millióit évről évre. Ebből is látható, hogy egy ilyen társadalmi átalakító program nem egy vagy két évre szól, hanem jobb esetben több évtizedre is kihat. Ez történt esetünkben is. Johnson elnökségének idején is történtek jelentős változások, például a különböző törvények aláírása, és az oktatási valamint egészségügyi rendszer megreformálása, azonban a jelentős és maradandó átalakulások és hatások sokkal több időt igényelnek, azonban tartósabbak is. Ezt alátámasztja az is, hogy a Great Society programcsomagba foglalt változások jelentős többsége alakították olyanná az Egyesült Államokat, amilyenek ma ismerhetjük.

Irodalomjegyzék

1. Amerika legfontosabb egyenjogúsági törvényét egy rasszista elnök írta alá, Tóth Csaba Tibor, Mércse, <https://merce.hu/2020/07/03/amerika-legfontosabb-egyenjogusagi-torvenyet-egy-rasszista-elnok-irta-ala/> (letöltés ideje: 2022.09.25)
2. Civil Rights Act of 1964, History.com Editors, History, <https://www.history.com/topics/black-history/civil-rights-act> (letöltés ideje: 2022.11.04)
3. Democratic Party, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Democratic-Party> (letöltés ideje: 2022.10.11)
4. Evaluating the success of the Great Society, The Washington Post, <https://www.washingtonpost.com/wp-srv/special/national/great-society-at-50/> (letöltés ideje: 2022.10.15)
5. Great Society Speech, Eric C. Sands, Teaching American History, <https://teachingamericanhistory.org/document/great-society-speech-2/> (letöltés ideje: 2022.10.16)
6. Lyndon B. Johnson president of United States, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Lyndon-B-Johnson> (letöltés ideje: 2022.10.02)
7. Lyndon Johnson and Vietnam, Fredrik Logevall, Presidential Studies Quarterly Vol. 34, No.1, Going to War (Mar., 2004), pp. 100-112 (13 oldal), <https://www.jstor.org/stable/24915871> (letöltés ideje: 2022.10.29)
8. Lyndon Johnson was a civil rights hero. But also a racist, Adam Serwer, MSNBC, <https://www.msnbc.com/msnbc/lyndon-johnson-civil-rights-racism-msna305591> (letöltés ideje: 2022.09.22)
9. Medicare and Medicaid, David M. Mazie, Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Medicare-United-States-health-insurance/Medicaid> (letöltés ideje: 2022.10.20)
10. No Good Choices: LBJ and the Vietnam/Great Society Connection, Francis M. Bator, Diplomatic History, Vol. 32, No. 3 (June 2008), pp. 309-340 (32oldal), <https://www.jstor.org/stable/24915871> (letöltés ideje: 2022.10.25)
11. Republican Party, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica, <https://www.britannica.com/topic/Republican-Party> (letöltés ideje: 2022.10.11)

12. The 1960s History, History.com Editors, History,
<https://www.history.com/topics/1960s/1960s-history> (letöltés ideje: 2022.11.12)
13. The Civil Rights Movement and the Right to Vote: Black Protest, Segregationist Violence and the Audience, Wayne A. Santoro, Social Forces Vol. 86, No. 4 (Jun. 2008), pp. 1391-1414 (24 oldal) <https://www.jstor.org/stable/20430815> (letöltés ideje: 2022.11.03)
14. The Great Society at 50, Karen Tumulty, The Washington Post,
<https://www.washingtonpost.com/sf/national/2014/05/17/the-great-society-at-50/>
(letöltés ideje: 2022.10.15)
15. The Great Society Did Succeed, Sar A. Levitan and Robert Taggart, Political Science Quarterly Vol. 91, No. 4 (Winter, 1976-1977), pp. 601-618 (18 oldal)
16. The Great Society Did Succeed, Sar A. Levitan and Robert Taggart, Political Science Quarterly Vol. 91, No. 4 (Winter, 1976-1977), pp. 601-618 (18 oldal),
<https://www.jstor.org/stable/24915871> (letöltés ideje: 2022.10.27)
17. The Secrets of Lyndon Johnson's Archives, Robert A. Caro, The New Yorker,
<https://www.newyorker.com/magazine/2019/01/28/the-secrets-of-lyndon-johnsons-archives?src=longreads> (letöltés ideje: 2022.09.18)
18. The years of Lyndon Johnson, Robert A. Caro
19. Vietnam and the 1964 Election: A Defense Of Lyndon Johnson, Mitchell Lerner, Presidential Studies Quarterly Vol. 25, No 4, Preceptions of the Presidency (Fall, 1995), pp. 751-766 (16 oldal), <https://www.jstor.org/stable/27551510> (letöltés ideje: 2022.11.02)
20. Vietnamese War Timeline, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica
<https://www.britannica.com/summary/Vietnam-War-Timeline> (letöltés ideje: 2022.10.05)
21. Voting Rights Act of 1965, History.com Editors, History,
<https://www.history.com/topics/black-history/voting-rights-act> (letöltés ideje: 2022.11.06)
22. Voting Rights Act, The Editors of Encyclopaedia Britannica, Britannica,
<https://www.britannica.com/event/Voting-Rights-Act> (letöltés ideje: 2022.11.04)